

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

18 oktober 2007

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet van 29 juni 1983
betreffende de leerplicht teneinde de
leerplicht op vijfjarige leeftijd
in te stellen**

(ingedien door de heer Pierre-Yves Jeholet,
mevrouw Florence Reuter,
de heer Daniel Ducarme,
mevrouw Valérie De Bue en
de heer Jean-Luc Crucke)

INHOUD

1. Samenvatting	3
2. Toelichting.....	4
3. Wetsvoorstel.....	6
4. Bijlage.....	7

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

18 octobre 2007

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 29 juin 1983 concernant
l'obligation scolaire afin d'instaurer
l'obligation scolaire à partir de l'âge
de cinq ans**

(déposée par M. Pierre-Yves Jeholet,
Mme Florence Reuter,
M. Daniel Ducarme,
Mme Valérie De Bue et
M. Jean-Luc Crucke)

SOMMAIRE

1. Résumé.....	3
2. Développements.....	4
3. Proposition de loi	6
4. Annexe	7

<i>cdH</i>	:	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V-N-VA</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>Ecolo-Groen!</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>
<i>LDD</i>	:	<i>Lijst Dedecker</i>
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
<i>Open Vld</i>	:	<i>Open Vlaamse liberalen en democratén</i>
<i>PS</i>	:	<i>Parti Socialiste</i>
<i>sp.a - spirit</i>	:	<i>Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.</i>
<i>VB</i>	:	<i>Vlaams Belang</i>
<i>Afkoortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		
<i>DOC 52 0000/000</i>	:	<i>Parlementair document van de 52^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i>	:	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV</i>	:	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i> <i>(PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN</i>	:	<i>Plenum</i>
<i>COM</i>	:	<i>Commissievergadering</i>
<i>MOT</i>	:	<i>moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</i>
<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		
<i>DOC 52 0000/000</i>	:	<i>Document parlementaire de la 52ème législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA</i>	:	<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)</i>
<i>CRABV</i>	:	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>
<i>CRIV</i>	:	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)</i> <i>(PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>
<i>PLEN</i>	:	<i>Séance plénière</i>
<i>COM</i>	:	<i>Réunion de commission</i>
<i>MOT</i>	:	<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

SAMENVATTING

De indieners van dit wetsvoorstel baseren zich op het beginsel dat het bezoeken van de kleuterschool bijdraagt tot het welslagen van de verdere schooltijd. Daarom zijn zij de mening toegedaan dat kinderen moeten worden aangemoedigd op zo jong mogelijke leeftijd naar school te gaan, en dat de leerplichtige leeftijd moet worden verlaagd van zes naar vijf jaar.

RÉSUMÉ

Les auteurs de la présente proposition de loi, partant du principe que la fréquentation de l'enseignement maternel est un facteur de réussite pour la suite de la scolarité, sont d'avis que la fréquentation de l'école, le plus tôt possible, doit être stimulée en abaissant l'âge de l'obligation scolaire de six ans à cinq ans.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt de tekst over van wetsvoorstel DOC 51 0654/001.

Opvoeding en scholing zijn, in al hun aspecten, onontbeerlijk voor de ontwikkeling van een kind. Als het kind slechts onregelmatig naar de kleuterschool gaat, kan zulks een aanzienlijke leerachterstand teweegbrengen. Dat geldt in het bijzonder voor het derde jaar kleuteronderwijs, waarin de grondslag voor rekenen en lezen wordt gelegd. Daarom stellen de indieners voor de leerplichtige leeftijd te verlagen van zes naar vijf jaar.

Naar luid van artikel 127 van de Grondwet zijn de gemeenschappen bevoegd voor onderwijs, maar op grond van arrest 14/92 van het Arbitragehof nu Grondwetelijk Hof moet de verlaging van de leerplichtige leeftijd niet bij decreet, maar bij wet worden geregeld. Artikel 1 van de wet van 1983 kan bijgevolg alleen maar bij wet worden gewijzigd.

Zulks betekent dat de federale wetgever de exclusieve bevoegdheid heeft om de leerplichtige leeftijd te verlagen. De gemeenschappen zijn daarentegen bevoegd om de schoolplicht in te stellen, al dan niet op de leerplichtige leeftijd. Hun bevoegdheid houdt verband met het feit dat «leerplicht» in België niet hetzelfde betekent als «schoolplicht». De leerplicht ressorteert immers onder de bevoegdheid van de federale Staat, terwijl de schoolplicht tot de bevoegdheden van de gemeenschappen behoort. De indiener wenst de ouders in geen geval te verbieden hun kind thuis te onderwijzen of het kind een richting te laten volgen waarin studie wordt gecombineerd met sport enzovoort.

Het ligt niet in de bedoeling van dit wetsvoorstel de vrije keuze van de ouders om hun kinderen al dan niet naar de kleuterschool te sturen, aan banden te leggen, noch het derde jaar kleuteronderwijs om te vormen tot een soort van eerste leerjaar. Uit studies blijkt echter dat in de kleuterklas de basis wordt gelegd voor het welslagen van de verdere schooltijd. Bovendien is gebleken dat, hoe later het kind in de kleuterschool terechtkomt, hoe meer problemen het in zijn verdere schoolleven heeft om zich aan te passen, dus ook om te leren.

Een aantal kinderen behoort tot al dan niet kansarme gezinnen waar geen Nederlands wordt gesproken. Hoewel zij er goed zouden aan doen naar de kleuterschool

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend le texte de la proposition de loi DOC 51 0654/001.

L'éducation et la formation, dans toutes leurs composantes, constituent l'un des moteurs essentiels du développement. La fréquentation irrégulière de l'enseignement maternel peut engendrer un retard scolaire important. Cela vaut tout particulièrement pour la troisième année de maternelle, où l'on apprend les premières notions de calcul et de lecture. C'est pourquoi, les auteurs proposent de baisser l'âge scolaire obligatoire de 6 à 5 ans.

Aux termes de l'article 127 de la Constitution, les Communautés sont compétentes en matière d'enseignement mais, selon l'arrêt 14/92 de la Cour d'arbitrage actuellement cour constitutionnelle, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire doit être réglé par une loi et non par un décret. L'article 1er de la loi de 1983 ne peut donc être modifié que par une loi.

Le législateur fédéral est donc seul compétent pour baisser l'âge scolaire obligatoire. Les Communautés ont, elles, la compétence de rendre la fréquentation obligatoire ou non à cet âge. La compétence de ces dernières tient au fait qu'en Belgique, la notion d'obligation scolaire n'a pas la même signification que la notion de fréquentation scolaire obligatoire. L'obligation scolaire étant du ressort du Fédéral et la fréquentation scolaire du ressort des Communautés. L'auteur ne veut en aucun cas interdire aux parents de scolariser leurs enfants à domicile où de les inscrire dans des programmes «sport/étude», etc.

L'idée défendue dans cette proposition de loi n'est ni d'entraver la liberté des parents de mettre ou non leurs enfants à l'école maternelle, ni de «primariser» la troisième maternelle. Des études montrent, néanmoins, que la fréquentation de l'enseignement maternel est un facteur de réussite pour la suite de la scolarité et que plus l'arrivée à l'école maternelle est tardive, plus l'enfant connaît des difficultés d'adaptation, donc d'apprentissage dans son parcours ultérieur.

On constate que ce sont justement les enfants qui en ont le plus besoin, notamment parce qu'ils sont issus de familles où l'on ne pratique pas la langue française

te gaan, constateert men dat precies die doelgroep zulks niet doet, met alle problemen vandien voor de verdere schooltijd.

Hoewel het percentage van schoolgaande kleuters *de facto* hoog ligt, moeten die cijfers toch enigszins worden genuanceerd, aangezien de aanwezigheidscijfers van de vijfjarigen sterk kunnen variëren van streek tot streek, en van school tot school.

Bovendien vormt de derde kleuterklas samen met het eerste en het tweede leerjaar een pedagogische eenheid. Door de leerplicht op vijfjarige leeftijd te laten ingaan, worden de leerjaren gebundeld in een cyclus voor vijf- tot achtjarigen, waardoor het gebrek aan samenhang, een gevolg van de herziening van de cycli van het basisonderwijs, wordt weggewerkt.

Overigens kan het fysiek van een vijfjarige een volledige schooldag aan. Bovendien zal bij een toename van het aantal kinderen in de derde kleuterklas meer onderwijzend personeel aan de slag kunnen, aangezien het aantal indienstnemingen per klas afhangt van het aantal ingeschreven leerlingen. Dat cijfer wordt in september vastgesteld. Op grond van het geboortecijfer van het jaar waarin het kind is geboren, zullen dus meer of minder mensen aan de slag kunnen. De personeelsuitbreiding zal in de daaropvolgende jaren leiden tot een klassensplitsing.

De verlaging van de leerplichtige leeftijd naar vijf jaar zal weliswaar iets meer kosten op korte termijn, maar zal op middellange termijn kosten uitsparen. Een doelgerichte aanpak van het schoolfalen in het heden voorkomt immers sociale uitsluiting in de toekomst, en zulks levert de gemeenschappen, en dus ook de samenleving, een forse besparing op.

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen het eerste leerjaar met dezelfde bagage kunnen aanvatten, is het van belang dat ze de derde kleuterklas bezoeken. Daarom strekt dit wetsvoorstel ertoe de leerplichtige leeftijd te verlagen van zes naar vijf jaar.

ou qui sont les plus défavorisées, qui font l'impasse sur l'école maternelle, avec les difficultés que cela engendre dans la suite de leur parcours scolaire.

S'il est vrai que, dans les faits, un pourcentage élevé d'enfants fréquente la maternelle, il convient, néanmoins, d'apporter une nuance car la présence des enfants de cinq ans à l'école peut varier considérablement d'une région à une autre et d'une école à l'autre.

De plus, la troisième maternelle étant englobée avec la première et la deuxième primaire dans un même ensemble pédagogique, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire à cinq ans lèvera une incohérence due à la refonte des rythmes de l'enseignement fondamental avec l'instauration du cycle 5-8 ans.

Par ailleurs, l'enfant devient, à partir de cinq ans, physiquement capable d'assumer une journée d'école. En outre, l'augmentation du nombre d'enfants en troisième maternelle permettra l'engagement de personnel enseignant supplémentaire, puisque le nombre de personnel engagé par classe dépend du nombre d'enfants inscrits en septembre dans la classe. Donc, suivant le taux de natalité qu'a connu l'année de naissance de l'enfant, on pourra engager plus ou moins de personnel. L'augmentation de personnel se répercutera dans les années suivantes par des dédoublements de classes.

Certes, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire à cinq ans aura un léger coût à court terme mais, à moyen terme, une économie sera réalisée. En effet, lutter contre l'échec scolaire revient à lutter contre une future relégation sociale, ce qui constituera une économie pour les Communautés et donc pour la société.

Afin que tous les enfants puissent arriver en première primaire avec les mêmes acquis, il est important qu'ils fréquentent la troisième année de maternelle. C'est pourquoi, la présente proposition de loi vise à faire passer l'âge de l'obligation scolaire de six à cinq ans.

Pierre-Yves JEHOLET (MR)
 Florence REUTER (MR)
 Daniel DUCARME (MR)
 Valérie DE BUE (MR)
 Jean-Luc CRUCKE (MR)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1, § 1, eerste lid, van de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht worden de woorden «twaalf jaren» vervangen door de woorden «dertien jaar», en de woorden «zes jaar» vervangen door de woorden «vijf jaar».

Art. 3

Deze wet treedt in werking op 1 september van het jaar volgend op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

5 oktober 2007

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 1er, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire, les mots «douze années» sont remplacés par les mots «treize années» et les mots «six ans» sont remplacés par les mots «cinq ans».

Art. 3

La présente loi entre en vigueur le 1er septembre de l'année qui suit sa publication au *Moniteur belge*.

5 octobre 2007

Pierre-Yves JEHOLET (MR)
Florence REUTER (MR)
Daniel DUCARME (MR)
Valérie DE BUE (MR)
Jean-Luc CRUCKE (MR)

BIJLAGE

ANNEXE

SYNOPTISCHE TABEL VAN DE VERSCHILLENDEN TEKSTEN AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

Vlaamse Gemeenschap	Franse Gemeenschap	Duitstalige Gemeenschap
<p>Artikel 1. § 1. Voor de (jongere) is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is volledig totdat de leeftijd van vijftien jaar is bereikt en omvat ten hoogste zeven jaren lager onderwijs en ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt de voltijdse leerplicht voort na zestien jaar.</p>	<p>Artikel 1. § 1. Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is volledig totdat de leeftijd van vijftien jaar is bereikt en omvat ten hoogste zeven jaren lager onderwijs en ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt de voltijdse leerplicht voort na zestien jaar.</p>	<p>Artikel 1. § 1. Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is volledig tot op het einde van het schooljaar, dat tijdens het kalenderjaar eindigt, tijdens hetwelk de minderjarige de leeftijd van vijftien jaar bereikt. Ze omvat ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt ze voort na het einde van het schooljaar, dat tijdens het kalenderjaar eindigt, tijdens hetwelk de minderjarige de leeftijd van zestien jaar bereikt.</p> <p>De periode van voltijdse leerplicht wordt gevuld door een periode van deeltijdse leerplicht. Aan de deeltijdse leerplicht wordt voldaan door het voorzettenden van het secundair onderwijs met volledig leerplan of door het volgen van onderwijs met beperkt leerplan of van voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming. Een minderjarige kan toelating krijgen om vanaf het begin van het schooljaar waarin hij deeltijds leerplichtig wordt deeltijds beroepssecundair onderwijs of</p>

TABLEAU SYNOPTIQUE DES DIFFÉRENTES VERSIONS ADAPTÉES À LA PROPOSITION

Texte Communauté flamande	Texte Communauté française	Texte Communauté germanophone
Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire	Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire	Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire

<p>voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming te volgen. De toelating wordt gegeven door de directie van de instelling waar het deeltijds beroepssecondair onderwijs of de erkende vorming gegeven wordt, op advies van het centrum voor leerlingenbegeleiding waar de school voor voltijds onderwijs waar de minderjarige de lessen volgt mee samenwerkt.</p> <p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of leslijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>	<p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of leslijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>	<p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of leslijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>
--	---	---

<p>scolaire à temps partiel en poursuivant l'enseignement secondaire de plein exercice ou en suivant un enseignement à horaire réduit ou une formation reconnue comme répondant aux exigences de l'obligation scolaire. (Un mineur d'âge peut être autorisé à suivre, à partir du début de l'année scolaire pendant laquelle il atteint l'âge de la scolarité obligatoire à temps partiel, l'enseignement secondaire professionnel à temps partiel ou une formation reconnue comme répondant aux exigences de l'obligation scolaire. L'autorisation est donnée par la direction de l'établissement où l'enseignement secondaire professionnel à temps partiel ou la formation reconnue est dispensé, sur avis du centre d'encadrement des élèves avec lequel l'école d'enseignement à temps plein où le mineur suit les cours coopère.</p>	<p>Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :</p> <p>1° enseignement à horaire réduit, l'enseignement qui comprend moins de semaines par an ou de périodes par semaine que le nombre fixé pour l'enseignement à temps plein;</p> <p>2° formation, tous les types de formation visés à l'article 4 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980.</p>	<p>Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :</p> <p>1° enseignement à horaire réduit, l'enseignement qui comprend moins de semaines par an ou de périodes par semaine que le nombre fixé pour l'enseignement à temps plein;</p> <p>2° formation, tous les types de formation visés à l'article 4 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980.</p>